

Přehled modelů studentských půjček v zemích Evropské unie

**Studentská komora
Rady vysokých škol**

Studentské půjčky představují v mnoha evropských zemích běžný nástroj finanční podpory během vysokoškolského vzdělávání. Jejich podoba, podmínky i míra využívání se však v rámci Evropy značně liší. Studentská komora Rady vysokých škol se proto rozhodla připravit přehled systémů studentských půjček v zemích Evropské unie, a to na základě veřejně dostupných zdrojů i informací poskytnutých našimi zahraničními partnerskými organizacemi.

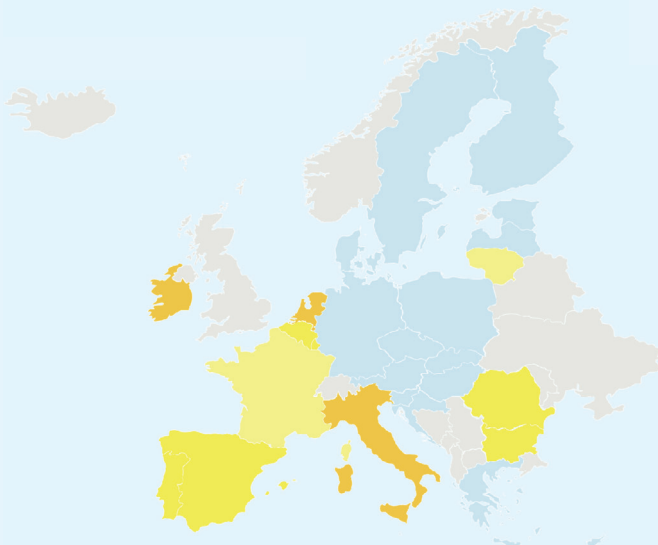
Cílem tohoto dokumentu je nabídnout stručný a srozumitelný přehled o tom, kde studentské půjčky existují, jaké jsou jejich základní parametry a jaké požadavky jsou na studující kladeny. Podrobnější informace o jednotlivých národních systémech jsou dostupné online na platformě Padlet, která slouží jako živý prostor pro aktualizace a sdílení praktických zkušeností.

Téma studentských půjček považujeme za relevantní také v českém kontextu, kde tento nástroj zatím není běžně využíván, přestože by mohl představovat jednu z možných forem finanční podpory studujících. Z tohoto důvodu se dokument dotýká i širšího kontextu financování vysokého školství, zejména otázky školného, u níž lze v některých zemích pozorovat úzkou souvislost mezi jeho existencí a opodstatněním systému studentských půjček.

Přehled přístupů z jiných zemí může sloužit jako inspirace pro další odbornou i veřejnou debatu o možném zavedení v České republice.

Porovnání školného na veřejných univerzitách

Zadarmo
0–500 €
501–2000 €
2001–5000 €

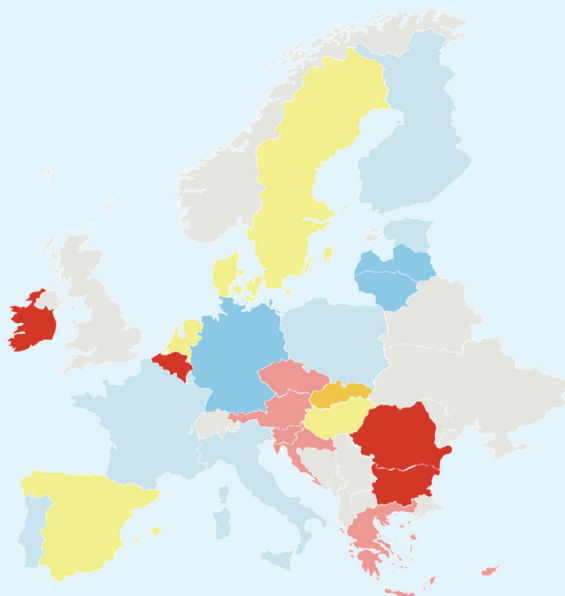
Abychom poskytli širší kontext financování vysokého školství a možné potřeby studentských půjček, předkládáme přehled školného v zemích Evropské unie. Mapa znázorňuje existenci a výši školného na veřejných vysokých školách v jednotlivých zemích EU, přičemž barevné rozlišení mapy odráží rozdílnost výše školného v těchto státech:

- Šedá: Data nebyla sbírána, protože se jedná o země mimo EU.
- Modrá: Země, kde se školné neplatí, což je běžné ve Skandinávii a ve většině zemí střední a východní Evropy. Patří sem například Švédsko, Finsko, Dánsko, Česká republika, Německo, Polsko atd., kde je studium na veřejných vysokých školách bezplatné.
- Světle žlutá (0–500 €): Země, kde je školné velmi nízké, pohybuje se od 0 do 500 € ročně. Patří sem například Litva a Francie.
- Tmavě žlutá (501–2000 €): Země, kde se školné pohybuje v rozmezí 501 až 2000 €, což představuje širší rozpětí, které může pro studující znamenat vyšší finanční zátěž. Patří sem například Rumunsko, Bulharsko, Belgie, Španělsko a Portugalsko, kde se výše školného liší podle studijního programu a příjmů studujících.
- Oranžová (2001–5000 €): Země, kde je školné vyšší a pohybuje se od 2001 do 5000 € ročně. Patří sem například Irsko, Itálie a Nizozemsko, kde může školné pro zahraniční studující nebo v určitých studijních programech dosahovat vyšších částek.

Tato mapa ilustruje rozdílné přístupy k financování vysokého školství v Evropě. Zatímco v některých zemích se školné neplatí vůbec, v jiných je nízké nebo středně vysoké, což může ovlivňovat potřebu dodatečných nástrojů podpory, jako jsou studentské půjčky. V zemích s vyšším školným může být pro studující obtížné financovat své vzdělání bez další podpory, a půjčky tak mohou představovat důležitý nástroj pro zajištění přístupu ke vzdělání.

Studentské půjčky v Evropské unii

Žádné studentské půjčky
Státem podporováno a garantováno
Státem garantované
Státem poskytované
Státem podporované
Školné – Žádné studentské půjčky

Abychom dále ilustrovali možnosti financování vysokého školství, předkládáme mapu znázorňující formy státní podpory systémů studentských půjček v zemích Evropské unie. Na rozdíl od předchozí mapy, která se zaměřovala na existenci a výši školného, tato mapa ukazuje, zda a jak stát vstupuje do systémů studentských půjček a do jaké míry pomáhá studujícím nést finanční rizika spojená se studiem.

Země označené světle červeně představují státy, kde studentské půjčky neexistují a kde stát v této oblasti neposkytuje žádnou formu intervence. Studující v těchto zemích nemají přístup ke specializovanému systému studentských půjček a musí se spoléhat buď na jiné formy podpory (například stipendia nebo sociální dávky), nebo na běžné komerční úvěry. Podle mapy se to týká zejména České republiky, Rakouska, Slovinska, Chorvatska a Řecka.

Země označené tmavě modře představují model státem podporovaných a garantovaných půjček. V tomto modelu jsou půjčky poskytovány buď státní bankou (např. Německo, Lotyšsko), nebo komerčními bankami (např. Litva), přičemž stát plně nebo částečně hradí úroky a zároveň půjčku garantuje pro případ, že studující nebude schopen ji splácet. Tento model výrazně snižuje finanční rizika pro studující a činí půjčky dostupnějšími, zejména pro studující ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Země označené světle modře uplatňují model státní garance. Půjčky jsou poskytovány veřejnými nebo soukromými bankami, avšak úroky nejsou státem dotovány, a to ani plně, ani částečně. Stát zde vystupuje především jako garant, který zajišťuje, že banka získá své prostředky zpět v případě platební neschopnosti studujících. Tento model funguje například ve Francii, Lucembursku, Portugalsku, Itálii, Polsku, Finsku a Estonsku a představuje kompromis mezi plnou státní podporou a čistě tržním přístupem.

Země označené světle žlutě uplatňují model státem poskytovaných půjček, v němž jsou půjčky poskytovány přímo státem z veřejného rozpočtu, často prostřednictvím ministerstva školství nebo specializované veřejné instituce. Tento model je typický pro Dánsko, Maďarsko, Nizozemsko, Španělsko a Švédsko. Mezi jeho hlavní výhody patří silná veřejná kontrola nad podmínkami splácení, často nízké nebo nulové úrokové sazby a důraz na sociální dostupnost.

Slovensko, označené oranžově, představuje specifický model státem podporovaných půjček. Stát zde zřídil nestátní účelový fond, který studentské půjčky spravuje. Stát půjčky neposkytuje přímo, nedotuje úrokové sazby ani je negarantuje. Záruky za půjčky zajišťuje buď ručitel, nebo jsou případné ztráty u půjček bez ručitele kryty samotným fondem. Přesto zůstávají úrokové sazby výrazně výhodnější než u komerčních bank, což činí tento model v evropském kontextu poměrně jedinečným.

Země označené červeně představují případy, kdy je školné vybíráno, avšak stát nenabízí žádný systém studentských půjček, který by bylo možné využít například k pokrytí nákladů na studium. Podle mapy se to týká zejména Belgie, Irska, Bulharska a Rumunska. Ve spojení s existencí školného tak vzniká prostředí, které je z hlediska finanční dostupnosti vysokého školství velmi málo vstřícné, protože studující nemají k dispozici ani bezplatné vzdělání, ani přístup ke státům podporovaným úvěrovým nástrojem.

Celkově mapa ukazuje, že přístupy k systémům studentských půjček v rámci Evropské unie jsou velmi rozmanité a úzce souvisejí s širšími modely financování vysokého školství. Zatímco některé země kombinují školné s robustními systémy státem podporovaných půjček, jiné ponechávají studující bez systematické finanční podpory. Tyto rozdíly jsou zásadní pro další diskusi o dostupnosti vysokoškolského vzdělávání a o roli, kterou mohou studentské půjčky hrát jako nástroj veřejné politiky.

Přehled půjček podle typu podpory

Následující tabulky poskytují stručný přehled jednotlivých zemí, rozdělených podle typu modelu podpory studentských půjček. Tabulky zároveň obsahují informace o úrokových sazbách, maximální výši půjčky, poskytovateli půjčky, začátku splácení, požadavku na ručitele a o tom, zda jsou půjčky dostupné bez ohledu na solventnost žadatele.

Státům podporované a garanto

Země	Úroková sazba	Maximální výše půjčky	Vyžadován ručitel?	Půjčování bez ohledu na solventnost?	Poskytovatel půjčky	Začátek splácení
 Litva	Aktuální úroková sazba činí 2,5 % + EURIBOR	Pokud je půjčka určena na životní náklady, může činit až 5 600 € ročně. Pokud je určena na studium, její výše odpovídá nákladům na nejdražší studijní program a může dosáhnout až 10 000 € ročně	Ne	Ano	Komerční banky	Dva roky po ukončení studia
 Lotyšsko	Ne více než 5 %, aktuálně 3,5 %	€3.500 ročně	Ne	-	Státům vlastněná banka	Po skončení studia
 Německo	Aktuálně 6,85 %, ale upravuje se každý semestr	€54,600 celkově	Ne	Ano	Státům vlastněná banka KfW	Nejpozději 23 měsíců po obdržení poslední platby

EURIBOR (Euro Interbank Offered Rate) je referenční úroková sazba, která odráží průměrnou sazbu, za niž si hlavní evropské banky v eurozóně navzájem půjčují nezajištěné prostředky. Je zveřejňována denně pro různá období splatnosti a široce se používá jako referenční sazba pro úvěry, hypotéky a další finanční produkty.

Úroky hradí stát
studentům vykonávajícím
vojenskou službu nebo
samozivitelům s dítětem
mladším 3 let.

Státem garantované

Země	Úroková sazba	Maximální výše půjčky	Vyžadován ručitel?	Půjčování bez ohledu na solventnost?	Poskytovatel půjčky	Začátek splácení
 Estonsko	~1,9 % + EURIBOR, nejvýše však 5 %. Pokud sazba tento limit překročí, rozdíl hradí stát	€3,000 ročně, max 3 třikrát pro jednoho studenta	Ano	Ne	Komerční banky (LHV, SEB)	Po skončení studia
 Finsko	~ 2.5-3.5 %	€8,500 ročně	Ne	Ano	Komerční banky	Jeden rok po vyčerpání poslední měsíční dávky nebo jeden rok po ukončení studia
 Francie	~ 1-2 %	Up to €20,000 celkově	Ne	-	Francouzská veřejná investiční banka	-
 Itálie	~ 3-5 %	Up to €20,000 celkově	Ano	-	Banky s podporou státu	-
 Lucembursko	2 % (regulováno státem)	Může se výrazně lišit, ale pohybuje se kolem 10 400 € ročně	Ne	Ano	Komerční banky	2 roky po skončení studia
 Polsko	~ 6-8 %	Až 5 000 PLN (přibližně 1 100 €) ročně	Ano	-	Komerční banky	-
 Portugalsko	EURIBOR + max 1,25 %, tržně stanoveno	Celkem až 25 000 €, přičemž ročně je možné čerpat od 1 000 do 5 000 €	Ne	Ne	Komerční banky	Po skončení studia

Státem poskytované

Země	Úroková sazba	Maximální výše půjčky	Vyžadován ručitel?	Půjčování bez ohledu na solventnost?	Poskytovatel půjčky	Začátek splácení
 Dánsko	4 % během studia, 3,10 % po absolvování	Nejvýše €5 600 (= 41 868 DKK)	Ne	-	Stát	Po skončení studia
 Maďarsko	9,65 % pro Diákhitel 1, 0 % pro Diákhitel 2 a půjčka na vzdělávání (Training Loan)	Diákhitel 1: až do výše 385 € (150 000 HUF). Diákhitel 2: až do plné výše školního za semestr. Půjčka na vzdělávání (Training Loan) je maximálně 1 285 € (500 000 HUF) celkem	Ne	Ano	Stát – Diákhitel Központ Zrt. (Centrum studentských půjček), což je státem vlastněná nezisková organizace	Po skončení studia
 Nizozemí	Regulovaná, nyní 2,56 %	€3,050 ročně	Ne	Ano	DUO (agentura Ministerstva školství)	Po skončení studia
 Španělsko	~ 0-2 %	Není specifikováno	Ne	-	Stát	-
 Švédsko	~ 0.16 %	Nejvýše €50,400 celkem	Ne	-	Stát	-

Státem podporované

Země	Úroková sazba	Maximální výše půjčky	Vyžadován ručitel?	Půjčování bez ohledu na solventnost?	Poskytovatel půjčky	Začátek splácení
 Slovensko	Podle zákona je úroková sazba rovna sazbě Evropské centrální banky navýšené o 3 procentní body, avšak nepřesahuje 4 % ročně	Půjčka s ručitelem: až do výše 7 500 € Půjčka bez ručitele: až do výše 2 000 € Půjčka pro studenty na špičkových univerzitách: až do výše 40 000 €	Ano	Ne	Fond podpory vzdělávání (nevýdělní instituce)	Po skončení studia

Další informace

Studentské půjčky představují důležité a často diskutované téma, které se v čase dynamicky vyvíjí a průběžně se mění. Přehled uvedený v tomto dokumentu má statický charakter, a proto jej nelze průběžně aktualizovat. Z tohoto důvodu jsme využili online platformu Padlet, která je dostupná prostřednictvím uvedeného odkazu nebo po naskenování přiloženého QR kódu (pouze v anglické verzi).

Platforma Padlet umožňuje uživatelům doplňovat komentáře a dodatečné informace k jednotlivým zemím, zejména v případech, kdy se aktuální situace liší od údajů, které se nám podařilo shromáždit. Zároveň nabízí podrobnější popisy podmínek studentských půjček v jednotlivých státech, díky čemuž může tento dokument zůstat co nejstručnější a nejpráhlednější.

Proto vás chceme pobídnout k návštěvě platformy Padlet a k zapojení do jejího dalšího rozvoje a aktualizace. Cílem je vytvořit živou platformu pro všechny, která usnadní práci s tímto tématem i zapojení do diskuse o něm.

Rádi bychom poděkovali všem našim zahraničním partnerům, kteří se zapojili do mapování studentských půjček a poskytli nám cenné informace. Bez jejich spolupráce by tento dokument nemohl vzniknout. Věříme, že tento dokument poslouží nejen jako příklad úspěšné mezinárodní spolupráce, ale také jako podklad pro další diskusi a řešení otázky systémů studentských půjček nejen v naší zemi.

Shrnutí

Evropské státy využívají studentské půjčky velmi rozmanitě. Některé země mají silně státem řízené systémy, jiné se spoléhají na komerční sektor a část zemí studentské půjčky vůbec nenabízí.

Modely podpory se dělí do pěti hlavních skupin: státem podporované, státem garantované, státem poskytované, specifické modely (např. Slovensko) a země bez půjček. Tyto systémy se liší úrokovými sazbami, dostupností bez ohledu na solventnost, požadavky na ručitele i načasováním splácení. Některé modely výrazně snižují riziko pro studující tím, že stát plně nebo částečně hradí úroky a zároveň půjčku garantuje.

Země bez studentských půjček představují menšinu a studující v nich často spoléhají na jiné formy podpory nebo komerční úvěry. Jak text uvádí, v těchto státech „studující nemají přístup ke specializovanému systému studentských půjček“, což může snižovat finanční flexibilitu během studia.

Pro Českou republiku je téma relevantní, protože patří mezi země bez studentských půjček. Dokument nabízí evropské příklady jako inspiraci pro další odbornou debatu o tom, zda a jak by mohl být podobný systém zaveden i u nás. Diskuze v České republice se může opřít o to, že v Evropě existují funkční a dlouhodobě prověřené modely, které zvyšují finanční jistotu studujících, dostupnost vysokoškolského vzdělání a zároveň umožňují studujícím soustředit se plně na studium bez nadměrné ekonomické zátěže a potřeby pracovat při studiu.

Studentská komora Rady vysokých škol

@skrvs.cz

www.skrvs.cz